

Uporaba IKT pri pouku zgodovine v OŠ: Holokavst skozi oči otroka v času 2. svetovne vojne

Holocaust Through the Eyes of a Child

Marjeta Šifrer

Matjaž Jeruc

OŠ Naklo

marjeta.sifrer@guest.arnes.si

matjaz.jeruc@guest.arnes.si

Povzetek

V prispevku je predstavljen primer dobre prakse pri poučevanju zgodovine v osnovni šoli. Tema Holokavst in usoda Židov v času 2. svetovne vojne, je predstavljena s pomočjo življenjske zgodbe deklice Hane. Za aktivno in ustvarjalno poučevanje zgodovine si pomagamo tudi z uporabo informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Učence navajamo na aktivno in koristno uporabo računalnika ter interneta, pri iskanju informacij ter pošiljanju sporočil.

Ključne besede: informacijsko komunikacijska tehnologija, Žid, Jud, holokavst, genocid, nacisti, Davidova zvezda, koncentracijska taborišča

Abstract

This article describes a practical example of teaching history in primary school. Holocaust and the fate of Jews during the 2nd World War is represented through the life story of a girl named Hana. Information and communication technology is used to teach history in a more active and creative way and also to encourage pupils in their quest of finding a more useful and active way to search the information on the World Wide Web and to communicate via computer.

Keywords: David star, holocaust, information and communication technology, genocide, nazis, concentration camps, Jews

1 Uvod

Zgodovina v OŠ se poučuje od 6. do 9. razreda, in sicer v 6. po eno uro na teden ter v 7., 8. in 9. razredu po 2 uri na teden. Temeljni namen pouka zgodovine v osnovni šoli je vzbujanje učenčevega interesa za spoznavanje preteklosti in zanimanja za novosti. Pri zgodovini se učenci seznanjajo z najpomembnejšimi dogodki, pojavi in procesi posameznih obdobj človeške zgodovine. Učence se navaja na temeljno razumevanje življenja, dela, miselnosti in

ustvarjalnosti v preteklosti in jih obenem orientira za življenje v sedanjosti in prihodnosti. Prav tako je bistvenega pomena, da se učence navaja na vlogo virov in literature pri pojasnjevanju preteklosti. V pouk zgodovine vse bolj vključujemo tudi nove medije, predvsem uporabo računalnika in interneta. S tem popestrimo ure in navajamo učence na aktivno in ustvarjalno učenje.

2 Primer dobre prakse

V 9. razredu se obravnava 2. svetovna vojna, v okviru katere se obravnava tudi usoda Židov v času vojne.

Da učencem bolj približamo temo holokavsta, sem se odločila za delo z besedilom: izbrala sem življenjsko zgodbo deklice Hane. Temo obravnavamo medpredmetno, uporabljamo veliko IKT tehnologije. Učitelj računalništva razloži učencem kako priti do informacij o Hani in Tokio holokavst centru preko interneta, kako poiskati ustrezno spletno stran in na njej razbrati potrebne informacije. Učenci so prav tako ustvarili svoj e-poštni račun (tisti, ki ga še niso imeli), v angleščini napisali sporočilo in ga poslali Georgu Bradyju.

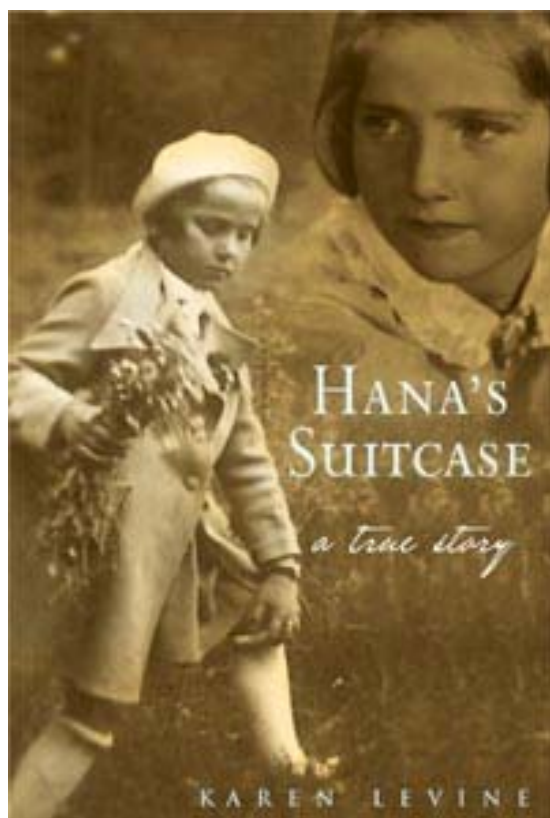
Hana z bratom Georgom (vir: <http://www.hanassuitcase.ca>, maj 2010)

Zgodbo je odkrila Fumiko Išioka iz Japonske. Gospa je vodja Centra za izobraževanje in informiranje o holokavstu v Tokiu, ter vodja skupine Majhna krila. Otroci v skupini Majhna krila spoznavajo v centru usodo Židov v času nacizma. Da bi gospa Fumiko otrokom čim bolj nazorno predstavila usodo Židov v času 2. svetovne vojne, se je odločila napisati pismo v spominski muzej Auschwitz. V pismu jih je prosila za kakšen predmet, ki bi ji ga lahko poslali na Japonsko. To se je tudi zgodilo. Iz Auschwitza je prišel paket, v katerem je bil star kovček, na katerem je pisalo Hanna Brady, 625, geb. 16. V. 1931, Waisenkind (Hana Brady, 625, rojena 16. 5. 1931, sirota)

Kovček (vir: <http://www.hanassuitcase.ca>, maj 2010)

Kovček je bil prazen. Otroci so začeli postavljati vprašanja: »Kdo je bila ta deklica?, Kaj se je z njo zgodilo?, Še živi? Kaj dela?...« Tudi Fumiko je vsa zadeva začela zanimati in začelo se je dolgo raziskovanje. Usoda deklice Hane je povezala tri dele sveta – Evropo, Japonsko in Kanado. Zgodba o usodi deklice Hane je opisana v knjigi *Hanin kovček*, ki jo je zapisala Karen Levine. Knjiga je prevedena tudi v slovenščino.

Naslovnica knjige *Hanin kovček* v angleščini (vir: <http://www.hanassuitcase.ca>, maj 2010)

V svetu je bolj poznana usoda židovske deklice Ane Frank, ki je v skrivališču pisala dnevnik. Hana Brady ni tako znana, z Ano pa jo družijo ista usoda – obe sta bili Židinj in tako, po nacističnih zakonih obsojeni na smrt.

Na podlagi te zgodbe, sem se odločila razložiti holokavst in usodo Židov v času 2. svetovne vojne. Učenci lažje sprejmejo in razumejo dogajanje, ker se lahko primerjajo z deklico Hano, ki je bila njihove starosti. Živela je podobno življenje, kot ga oni, imela podobne probleme, bila zaljubljena, vesela, žalostna ... in potem je bila nekega dne odpeljana – samo zato, ker je bila Židinja.

Skupina Majhna krila skupaj s Haninim bratom Georgom Bradyjem
(vir: <http://www.hanassuitcase.ca>, maj 2010)

Na podlagi zgodbe, imamo naslednje vsebinske cilje, ki naj bi jih učenci dosegli:

- učenci dobijo vpogled na dogajanje v času vojne, skozi oči njihove vrstnice
- primerjajo splošno dogajanje v času vojne z osebno perspektivo deklice Hane
- sklepajo o vplivu splošnega dogajanja/zgodovinskega konteksta na osebno videnje deklice Hane, njeno razmišljanje, čustvovanje
- z osebnih perspektiv sklepajo in preiskujejo različne vidike vojne, holokavst ter genocid nad narodom
- preiskujejo, koliko nam lahko osebna življenjska zgodba pove o življenju židovske deklice med vojno in življenju Židov na splošno v času vojne
- utemeljujejo pomen pristnih zgodovinskih virov za poznavanje zgodovine

Procesni cilji oziroma aktivnosti učencev po prebrani zgodbi:

- učenci napišejo odzive na prebrano zgodbo in jih po elektronski pošti pošljemo gospe Fumiko
- na zemljevidu označijo države in mesta, ki so omenjeni v zgodbi
- s pomočjo prebranega besedila sestavijo življenjepis Hane Brady in njenega brata
- sestavijo listo raziskovalnih dejavnosti gospe Fumiko iz Japonske
- izberejo en odlomek iz knjige in ga uprizorijo
- napišejo pismo Haninemu bratu in mu ga pošljejo po elektronski pošti

Novi pojmi: holokavst, genocid, koncentracijska taborišča

3 Zaključek

Učenci na podlagi resnične zgodbe lažje razumejo holokavst in usodo Židov v času 2. svetovne vojne. Lažje razumejo, ker izhajamo iz nekoga, ki je star toliko kot oni. Tudi Hana ni razumela, zakaj je morala iti v taborišče, kaj je storila narobe, da je bila tako hudo kaznovana. Zgodba se učencev dotakne in mogoče s pomočjo te zgodbe dosežemo glavni cilj – da se kaj takega ne bi več zgodilo.

Za aktivno in ustvarjalno poučevanje zgodovine je prav, da vključimo tudi računalniška znanja. Učence na ta način še dodatno motiviramo za delo in raziskovanje nekega zgodovinskega dogodka.

George Brady in Fumiko Išioka

(vir: <http://www.ne.jp/asahi/holocaust/tokyo/topenglish.htm>, maj 2010)

Viri in literatura

Dolenc, E., Gabrič, A., Rode, M. (2003). Koraki v času, 20. stoletje. Zgodovina za 8. razred osemletke in 9. razred devetletke. Ljubljana: DZS.

Učni načrt za zgodovino v devetletni osnovni šoli (1998). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Trškan, D. (2002). Učiteljeva priprava na pouk zgodovine. Metodični priročnik za študente zgodovine pedagoške smeri in učitelje. Didaktika zgodovine. Ljubljana: Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.

Levine, K. (2004). Hanin kovček, resnična zgodba. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Šifrer, M. (2006). Analiza in realizacija učnega načrta zgodovine za 6. razred devetletne osnovne šole. Magistrsko delo. Ljubljana: Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.

<http://www.ne.jp/asahi/holocaust/tokyo/topenglish.htm> (maj, 2010)

<http://www.hanassuitcase.ca>

Življenjepis Hane Brady

Nove Mesto, 1930	
1938	
1939	
jesen 1940/pomlad 1941	
jesen 1941	
zima 1941-1942	
maj 1942	
maj 1942, deportacijski center	
Theresienstadt 1942-1943	
theresienstadt	
theresienstadt 1943-1944	
september 1944	
23. oktober 1944	

Življenjepis George Brady

Nove Mesto, 1930	
1938	
1939	
jesen 1940/pomlad 1941	
jesen 1941	
zima 1941-1942	
maj 1942	
maj 1942, deportacijski center	
Theresienstadt 1942-1943	
theresienstadt	
theresienstadt 1943-1944	
september 1944	
23. oktober 1944	
januar 1945	
maj 1945	
marec 2001	

Pismo, ki smo ga poslali Georgu Bradyju:

Dear Mr. George Brady

We are four students from Naklo in Slovenia. We read a very interesting story about your sister and the destiny of your whole family. We think it is very sad, what happened to you and all the people, who were in Auschwitz and in other concentration camps.

We are 15 years old and we are learning about the First and the Second World War in our history class. We went camping for a weekend to learn everything about the holocaust which happened during the Second World War. Our history teacher Marjeta Šifrer told us about the book, which is about your sister Hana.

When we were reading the book, we felt terrible. We couldn't understand, how the Nazis could do such a horrible thing. We knew that those things really happened, but nevertheless we were shocked.

Our teacher told us that recently you had your 80th birthday, so we would like to congratulate you and wish you all the best.

Best regards from Slovenia, Katja Zupančič, Neža Rozman, Neža Černilec, Jakob Perko and Marjeta Šifrer.

Odzivi učencev na prebrano zgodbo:

It was a very moving story. We haven't known anything about this story so far. We couldn't believe it when we read it. We think that it must have been a living nightmare for those people. It was not fair to separate the whole families and kill them.

Ksaver Šinkar, age 13

Dominik Pikš, age 14

The story is very moving and we almost can't believe that such horrible things were happening in the 20th century. Those people's life wasn't very nice and the Nazis were very unjust.

Janez Prosen, age 14

Krištof Horvat, age 14

The story of Hana and her suitcase is horrible. I couldn't imagine myself being her and suffer as she did. Her story is interesting and sad. The Jews were treated like animals by the Nazis and we think the world must know this. The book is written very exact and educational manner. The book - good work.

Jure and Rok, age 15

The story is horrible and sad but very interesting. At the beginning it was quite nice, but as it came to the end, it was becoming more and more touching and sad. It is sad that those things were really happening and we hope they won't happen again.

Luka, Lenart and Luka, age 15

We like the story. It's sad, but very interesting and emotional. It shows us that the family is a very important thing in our lives. In the beginning, there's a happy family, but suddenly all changes. We witness horrible things that were happening in the 2nd World War.

Žana and Klavdija, age 14

Kaj bi naši učenci dali v kovček:

A doll, hearts made of bread, photos of her family, clothes, sweets and a notebook.

(Luka, Lenart and Luka)

If I were Hana I would put in a suitcase all the pictures of my family, friends and people I care about. They would remember me on days, when things were right, on the days I spent with my family and Georg. Those days.

(Jure and Rok)

A doll, some books, clothes, photos of her family, a few pencils and some paper, a comb and a toothbrush.

(Žana and Klavdija)

*Pismo, odzivi in kaj bi dali v kovček je napisano v angleščini, ker smo po elektronski pošti pošiljali na Holokavst center v Tokio ter v Kanado Haninemu bratu Georgu Bradyju.